

T.C.

ANKARA

**12. İDARE MAHKEMESİ**

ESAS NO : 2020/422

KARAR NO : 2021/562

**DAVACI** : Mehmet Ümit ERDEM

**VEKİLİ** : Av. Sevgi DUTAR - UETS Adresi

**DAVALI** : Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı - UETS Adresi

**VEKİLİ** : Hukuk Müşaviri Cem KURT - Aynı adreste

**DAVANIN ÖZETİ** : Davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun, "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 20.09.2019 tarih ve 2019/5 sayılı yaptırım kararının; Kurul tarafından alınan karar ile kitabın satışının kısıtlandığı, üzerine "Küçüklere Satılmaz" ibaresinin vurulduğu, küçüklere gösterilemeyeceği, çocukların bu kitabı yaşlıları ile birlikte okuyamayacağı, kitabın bu kısıtlamalara tabii olması okuyucu ve ebevyenleri doğrudan etkilediği, matbu ve gerekçesiz olduğu, hukuka ve mevzuata aykırı olduğu iddia edilerek iptali istenilmektedir.

**SAVUNMANIN ÖZETİ** : Dava konusu işlemin mevzuata uygun olduğu, davanın yasal dayanaktan yoksun olduğu ileri sürülerek reddi gerektiği savunulmaktadır.

**TÜRK MİLLETİ ADINA**

Karar veren Ankara 12. İdare Mahkemesi'nce önceden belirlenen 08/03/2021 tarihinde yapılan duruşmaya davacı vekili Av. Sevgi DUTAR, Av. Nurgül UZUNTAŞ, Av. Şebnem ERCAN ile davalı idareyi temsilen Hukuk Müşaviri. Cem KURT'un geldiği görüldükçe açık duruşmaya başlandı. Taraflara usulüne uygun olarak söz verilip yaptıkları açıklamalar dinlendikten sonra duruşmaya son verildi ve dava dosyası incelenerek işin gereği görüldü:

Dava; davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun, "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 20.09.2019 tarih ve 2019/5 sayılı yaptırım kararının iptali istemiyle açılmıştır.

**1117 sayılı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kanunu'nun 1. maddesinde; "18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan mevkute ve mevkute tanımına girmeyen diğer basılmış eserler aşağıdaki maddelerde gösterilen sınırlamalara tabi tutulur" hükmüne, 4. maddesinde; " Bir aydan az süreli mevkuteler ile sinema ve her türlü film afişleri, ilanlar, fotoğraflar, kabartma ve her türlü posterler, kartpostallar, takvimler hariç olmak üzere kurulca tetkik edilerek küçükler için muzır olduğuna karar verilmiş basılmış eserlerin sahiplerine, sorumlu müdürlerine ve telif hakkı sahiplerine, basılmış eserlerin küçüklerin maneviyatına muzır olduğu kurulca tebliğ edilir. Tebligat, Tebligat Kanunu hükümlerine göre yapılır. Kurul bu kararı ilgililere derhal duyurmak için gerekli tedbirleri alır.**

Tebliğat üzerine eser sahipleri, telif hakkı sahipleri ve sorumlu müdürler, ellerinde mevcut eserlerin ön kapaklarına "Küçüklere zararlıdır" damga veya işaretini basmak zorundadırlar.

"Küçüklere zararlıdır" ibaresinin herkesin kolayca görüp okuyabileceği şekil ve büyüklükte yazılması zorunludur.

Bu suretle damgalanan eserler;



T.C.

ANKARA

## 12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/422

KARAR NO : 2021/562

- a) Açık sergilerde ve seyyar müvezziler tarafından satılamaz.
- b) Dükkanlarda, cemakanlarda ve benzeri yerlerde teşhir edilemez.
- c) Bir yerden bir yere teşhir maksadıyla açık bir surette nakledilemez ve müvezziler tarafından bunlar için sipariş kabul olunamaz.
- d) Gazeteler, mecmualar, duvar ve el ilanları, radyo ve TV ile veya diğer suretlerle ilan edilemez, satışı için reklam ve propaganda yapılamaz.
- e) Para mukabili veya parasız küçüklere gösterilemez, verilemez ve hiçbir suretle okul ve benzeri yerlere sokulamaz.

Bu tür eserler, ancak 18 yaşından büyük olanlara içi görülmeyen zarf veya poşet içinde satılabilir. Bu zarf ve poşetlerin üzerinde eserin ismi ile "Küçüklerle zararlıdır" ibaresinden başka hiç bir yazı ve resim bulunamaz.

Kurul kararının tebliğinden önce dağıtımı yapılmış olan bu kabil basılmış eserleri satış için ellerinde bulunduranlar da, Kurul kararlarının ilgililere duyurulma tarihinden itibaren, bu maddedeki sınırlamalara uymak zorundadırlar.

Kurulca haklarında küçükler için muzır olduğuna üç defa karar verilen basılmış periyodik eserlerin sonraki sayıları ile diğer basılmış eserlerin sonraki basıları da, yeniden bir karar verilmesine gerek kalmaksızın bu maddede belirtilen sınırlamalara tabidir. Ancak bu gibi eserlerin sahipleri, eserlerinin müteakip sayı ve basılarının küçükler için muzır nitelikte olmadığı iddiasıyla kurula başvurarak incelenmesini isteyebilirler. Kurul, başvuruyu haklı bulursa, bu maddedeki sınırlamalar sonraki sayı ve basılar için uygulanmaz.

Haklarında Kurulun her hangi bir kararı bulunmadığı halde, basılmış eserlerinin konusu veya ihtiva ettiği yazı ve resimler sebebiyle küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı kanaatinde olan eser sahipleri kendiliklerinden, eserin üzerine "Küçüklerle zararlıdır" damga veya işaretini basarak içi görünmeyen zarf veya poşet içinde satışa arz edilebilirler. Bu takdirde, bu basılmış eserler hakkında da bu maddenin ilgili fıkraları hükümleri uygulanır." hükmüne yer verilmiştir.

Dava dosyasının incelenmesinden; davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun, "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 20.09.2019 tarih ve 2287989 sayılı yaptırım kararının iptali istemiyle bakılan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Dava konusu olayda, uyuşmazlığın çözümü özel ve teknik bilgiyi gerektirdiğinden, " Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabın,1117 sayılı Kanunun 1. maddesinde yer alan "18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yapacağı anlaşılan ... basılmış eserler" kapsamında olup olmadığı, söz konusu kitap metni incelenerek tespit edilmesi ve yapılan değerlendirme sonucunda 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir oluşturup oluşturmayacağı" hususlarının tespiti için Mahkememizin 18/09/2020 tarihli ara kararı ile bilirkişi incelemesi yaptırılmasına karar verilmiş olup, anılan karar uyarınca yaptırılan bilirkişi incelemesi sonucunda uzman bilirkişi heyetince hazırlanan ve 06/03/2021 tarihinde Mahkememize sunulan raporda **özetle;** *davaya konu olan ve Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabı, "1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olması" ifadesi açısından incelemiş ve değerlendirilmiştir.*

*Elisabeth Brami tarafından yazılan Estelle Billon-Spagnol tarafından çizilen, Burcu Uğuz tarafından Türkçe 'ye çevirisi yapılan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Şubat 2018 'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" adlı kitap*



T.C.

ANKARA

## 12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/422

KARAR NO : 2021/562

incelenmiştir. Kitapta; erkek çocuklar üzerindeki basmakalıp fikirleri değiştirmek amacıyla mizahi dille yazıldığı öne sürülen 15 madde yer almaktadır. Kitapta yer alan on beş madde şunlardır

1. Erkek çocukların da kız çocuklar gibi ağlama ve nazlanma hakkı;
- 2 Temiz olma, güzel kokma, şık görünme, süslenme, düzenli ve akıllı uslu olma hakkı;
- 3.Oyuncak bebekle oynama, evcilik oynama, seksek ve lastik oymama hakkı;
- 4.Okuma ve yazmada başarılı olma, matematikte birinci olmama hakkı;
- 5.Tamirat yapmayı, çivi çakmayı bilmeme ve ellerinin pislenmesinden hoşlanmama hakkı;
- 6.Pembe, sarı, mor ve dünya üzerindeki bütün renkleri giyme hakkı;
- 7.İsteddiği mesleği seçme hakkı,
- 8..Klasik dans, flüt ve arp kursuna yazılma hakkı;
- 9.Aşk romanı, şiir, masal okumayı sevme ve sinemada ağlama hakkı;
- 10.Biraz utangaç, korkak, güçlü, kavgacı olmama ve bu yüzden "ezik" yaftası yememe

hakkı

11. Dikiş dikmeyi, örgü örmeyi, ütü ve temizlik yapmayı öğrenme hakkı;
- 12.Bebeklere göz kulak olma, onları yıkama, altını değiştirme, burunlarını silme hakkı;
- 13.Saçını uzatma, atkuyruğu yapma, örme hakkı ve
14. Her gün süper kahraman olmama hakkı ve
15. İstedikleri kişiyi sevme hakkı (Kız ya da Erkek ya da her ikisini de) vardır.

Cinsiyet biyolojik özelliklerden, sosyal deneyimlerden ve bilişsel faktörlerden etkilenmektedir. Biyoloji, cinsiyet gelişiminde açıkça rol oynar. Muhtemel biyolojik etkiler arasında kromozomlar, hormonlar ve evrim vardır. Biyoloji cinsiyet gelişiminde tamamen tek belirleyici değildir.

Cinsiyet gelişiminde ikinci faktör sosyal erklerdir. Sosyal cinsiyet kuramı üç ana sosyal cinsiyet kuramı önermiştir-sosyal rol kuramı, psikoanalitik kuram ve sosyal bilişsel kuram. Sosyal rol kuramına göre cinsiyet farklılıkları erkeklerle kadınların zıt rollerinden kaynaklanmaktadır. Psikoanalitik kuram okulöncesi çocuğun karşı cinsiyetten ebeveyne cinsel çekim geliştirdiği görüşüne dayanır. Ancak gelişimciler, cinsiyetin Freud'un önerdiği gibi ilerlemediğini gözlemlemişlerdir. Sosyal bilişsel cinsiyet kuramına göre, çocukların cinsiyet gelişimi, diğer insanların neler söyleyip yaptıklarını gözlemleyip taklit etmek ve cinsiyete uygun olan ve olmayan davranışlar için ödüllendirilip cezalandırılmak yoluyla ortaya çıkar. Ebeveynler ve akranlar çocukların cinsiyet gelişimini etkiler. Akranlar, özellikle cinsiyet uygun davranışları ödüllendirir.

Cinsiyet gelişiminde üçüncü faktör bilişsel etkilerdir. Bilişsel kurama göre gözlem, taklit, ödülceza cinsiyet rollerini geliştiren mekanizmalardır. Bilişsel kuramlar içerisinde yer alan cinsiyet şeması kuramına göre, cinsiyet tiplemesi, çocuklar yavaş yavaş kendi kültürlerinde neyin cinsiyet açısından uygun ve neyin cinsiyet açısından uygunsuz olduğuna dair cinsiyet şemaları geliştirirken ortaya çıkar- Şema, örgütlenmiş davranış ya da düşünce örüntüsüdür ve çocuğun çevresiyle etkileştikçe geliştirdiği davranış ve düşünce kalıplarıdır. Şema en temel zihinsel yapıdır. Bireyin algılarına rehberlik eden bir ilişkilendirme ağıdır. Bir cinsiyet şeması, dünyayı dişi ve erkek açısından organize eder. Çocuklar dünyayı algılama ve kendi gelişmekte olan şemalarına uygun davranma yönünde içsel olarak motive olur. Çocuklar, parça parça kendi kültürlerinde neyin cinsiyet açısından uygun ve uygunsuz olduğunu kazanır ve dünyayı nasıl algıladıklarını ve neyi hatırladıklarını belirleyen cinsiyet şemalarına uygun şekillerde davranmak üzere motive olur. Cinsiyet şemaları, cinsiyet tiplemesini ateşler.

Toplumsal cinsiyet biyolojik cinsiyetten farklı olarak erkek ve kadının toplum içerisinde oynadığı rol, tarihi süreçte bu iki cinsin toplum, yönetim, eğitim ve siyasi alandaki değişen



T.C.

ANKARA

## 12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/422

KARAR NO : 2021/562

*konumuna ve sürece atıfla bulunur.*

*Tarihi ve toplumsal değişmelerle kadın ve erkek rolleri sürekli güncellenmektedir. Avrupa'da 14. Yüzyıldan itibaren ortaya çıkan değişmeler dünyada çok büyük ve köklü gelişmelerin önünü açmıştır.*

*Rönesans ve reform hareketleri, feodalitenin kaybetmesi ve çöküşü, Fransız ihtilali ile babadan oğula geçen yönetimlerin sona ermesi, okur yazarlığın artışı, aydın sınıfın yaygınlaşması, keşif ve icatlar, gazete ve dergilerin ve ona ilişkin lisan ile yeni sanat ve edebiyat tarzlarının doğuşu, milliyetçilik hareketleri ve ideolojiler bütün yapı ve kültürleri değiştirmiştir.*

*Ortaçağ ve daha önceki dönemlerde var olan ve normal kabul edilen birçok yaşayış tarzı bu süreçte dönüşmüştür. Sanayileşme, kırlardan kentlere yoğun göç ve özellikle tıptaki ilerlemeler ile insan nüfusunun sürekli artışına yol açmıştır.*

*Eski çağlarda yerleşmiş olan kadın ve erkek rolleri ve aile yapıları da bu süreçte değişmiştir. Kadınlar bu dönemlerde sadece ailesi ile beraber tarlada, ev işleri ve çocuk yetiştirme ile ilgilenirken sanayileşme ile birlikte fabrikalarda çalışmaya ve gelir elde etmeye başlamışlardır. Uzmanlaşma, eğitimin kitleselleşmesi kadın ve erkeklerin toplum içerisindeki rollerini dönüştürmüş ve dönüştürmektedir.*

*Bu süreç, birçok çatışma ve uzlaşmaları da birlikte getirmiştir. Avrupa'daki hareketleri özellikle işçi kadınların ücret ve sosyal güvenlik ile siyasal alanda temsilieri üzerinden gerçekleştirmiştir.*

*Kadın ve erkeklerin toplumsal alanda edindikleri yeni konum onların eğitim, kültür ve iş hayatındaki rol ve konumlarını da dönüştürmektedir. Aynı zamanda bu durum çocukların sosyalleşme süreçlerine de yansımaktadır.*

*Bu dönüşüm içerisinde erkek ve kadınların davranış, hareket, düşünme tarzları, kıyafetleri de değişmiştir.*

*Hızlı teknolojik gelişmeler, küreselleşme süreci hızlanarak devam etmektedir. Artık ülkeler arasındaki mesafe tasavvur edemeyecek kadar yakındır. Gençler sanal ortamda birçok kültürle iç içedir.*

*Kız ve erkek çocukların birçok kültürde yadırganan ve alışıldığı için normal görünmeyen davranışları günümüz çocuk ve gençleri için sıradan davranışlardır.*

*Kadınların fabrikalardaki konumları, oy kullanmaları, işyeri açmaları, idareci olmaları ve siyasette aktif olarak rol almaları ve bu değişime olan tepkiler de öncelikle Batı toplumlarında yaşanmıştır.*

*Kadınların pantolon giymeye başlamaları Ban Avrupa dâhi infiale yol açmıştır. Aynı durum ülkemizde de tepkilere yol açmış ve uzun bir zaman diliminde de kabullenilmiştir. O günlerin basınında ve önemli dergilerinde buna ilişkin birçok haber ve karikatüre rastlamak mümkündür,*

*Kadınların pantolon giymesi kadar kadın erkek rollerini derinden sarsan çok az şey vardır. Bütün tepkilere rağmen görmüştür ki kadınların pantolon giymesi onların cinsiyet rollerinde toplumu çökerten bir değişikliğe yol açmamıştır.*

*Günümüzdeki erkek ve kadın kıyafetlerinin renkleri de ülkeden ülkeye değişmektedir.*

*Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi adlı kitaptaki başlıklar bütün dünyada erkek çocukların maruz kaldıkları sorunları tespit eden ve onların görünür hale gelmesini mizahi bir dille ele almaktadır. Bu başlıklara konu teşkil eden maddeler aşağı yukarı bütün ülkelerde de erkek çocuklara atfedilmiş olan şeylerdir.*

*Sevgi kelimesinin bir çağrışım yarattığına dair iddia çok açık ve belirgin olmayıp birer yorum niteliğindedir. Burada, sevgi arkadaşlarına ve diğerlerine sıcak; yakın, güvene dayalı ve kendini açmayı içeren bir ilişki olarak ele alınmaktadır.*

*Yukarıda yer alan gerekçelere göre Elisabeth Bami tarafından yazılan, Estelle*



T.C.

ANKARA

12. İDARE MAHKEMESİ

ESAS NO : 2020/422

KARAR NO : 2021/562

*Billan-Spagnol tarafından çizilen, Burcu Uğuz tarafından Türkçe'ye çevirisi yapılan Yapı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık tarafından Mart 2018'de ikinci baskısı yapılan 39 sayfadan oluşan "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitabı, "1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olması bakımından incelenmiştir.*

*Bu yayının, sıralanan gerekçeler nedeniyle kullanılan görseller ve içerikler 1117 Sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki yasa ilkesini ihlal eder nitelikte olmadığı, sonuç ve kanaatine varılmıştır" şeklinde sonuç ve kanaat bildirildiği görülmüştür..*

Mahkememizce alınan bilirkişi raporu taraflara tebliğ edilmiş olup, rapora karşı yapılan itirazlar raporu kusurlandırıcı nitelikte görülmeyerek anılan rapor hükme esas alınabilecek nitelikte bulunmuştur.

Bu durumda; bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen bilirkişi raporu ve dosyada yer alan diğer bilgi ve belgeler ile "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" adlı kitabın birlikte değerlendirilmesinden, anılan kitapta kullanılan görseller ve içeriklerin çocukların fiziki ve ruhi gelişimini olumsuz şekilde etkileyemeyeceği, dolayısıyla 1117 sayılı Kanunun 3265 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki yasa ilkesini ihlal eder nitelikte olmadığı sonucuna varılarak, dava konusu işlemde hukuka ve mevzuata uyarlık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle; dava konusu işlemin **iptaline**, aşağıda dökümü yapılan 1.574,65 TL yargılama gideri ile Avukatlık Asgari Ücret Tarifesi uyarınca duruşmalı dosyalar için belirlenen 3.110,00-TL vekalet ücretinin davalı idareden alınarak davacıya verilmesine, karar kesinleştikten sonra posta ücreti avansından artan miktarın davacıya iadesine, kararın tebliğini izleyen günden itibaren **30 gün** içerisinde **Ankara Bölge İdare Mahkemesi'ne istinaf yolu açık** olmak üzere, 22/03/2021 tarihinde oyçokluğuyla karar verildi.

Başkan  
TUFAN TEKE  
97701  
X

Üye  
SÜHEYLA YILMAZ  
195253

Üye  
YASEMİN TEPEGÖZ  
216785

YARGILAMA GİDERİ	
Başvurma Harcı :	54,40 TL
Karar Harcı :	54,40 TL
Y.D. Harcı :	89,60 TL
Vekalet Harcı :	7,80 TL
Bilirkişi Ücreti :	1.200,00 TL
Posta Gideri :	168,45 TL
<b>TOPLAM</b> :	<b>1.574,65 TL</b>

M.B.T 23/03/2021

(X) AZLIK OYU :



**T.C.**  
**ANKARA**  
**12. İDARE MAHKEMESİ**  
**ESAS NO : 2020/422**  
**KARAR NO : 2021/562**

Dava; davacı tarafından, Aile Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun, "Erkek Çocuk Hakları Bildirgesi" isimli kitap hakkında verilen ve 27/09/2019 tarihli Resmi Gazete'de yayımlanan 1117 sayılı Kanunun 3266 sayılı Kanunla değişik 4. maddesindeki sınırlamalara tabi olmasına ilişkin Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı Küçükleri Muzır Neşriyattan Koruma Kurulu'nun 20.09.2019 tarih ve 2019/5 sayılı yaptırım kararının; iptali istemiyle açılmıştır.

Dava konusu uyuşmazlıkta, Erkek Çocukları Hakları Bildirgesi isimli kitapta yer alan bazı ifadeler ile bu ifadeleri destekleyen görsellerin bir kısmının, olumsuz cinsel eğilimleri destekleyici şekilde olduğu, transseksüelliği özendirildiği, Milli Eğitim Temel Kanunu hükümleri kapsamında çocukların ruh ve duygu sağlığı ile dengeli gelişimine zarar vereceği değerlendirilerek, kitabın 18 yaşından küçüklerin maneviyatı üzerinde muzır tesir yaratacağından bahisle tesis edilen ve kitabın satılmasını tamamen yasaklamayıp, hepimizin geleceği olan çocuklarımızın hem fiziki, hem de ruhen sağlıklı nesiller olarak yetişmesini temin amacıyla kitabın sadece küçükler için satılmasını engelleyecek şekilde kısıtlanma getirilmesi yolunda tesis edilen dava konusu işlemde hukuka aykırılık görülmemiştir.

Açıklanan nedenlerle, davanın reddi gerektiği oyu ile çoğunluk kararına katılmıyorum.

Başkan  
TUFAN TEKE  
97701

